

Interpellationssvar

”angående gotlänningarnas tillgång till tandvård”

Saga Carlgren har i en interpellation till mig i egenskap av ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden ställt fyra frågor om tandvården och i synnerhet folktandvården.

Tandvården är som tidigare diskuterats i regionfullmäktige en utmanande och angelägen fråga. Tillgången till tandvård skiljer sig stort över landet där det i huvudsak går att dela in tillgången baserat på gleshet i befolkningsstruktur.

Denna situation är komplex givet hur tandvårdens uppdrag är lagstiftat och hur tandvården är organiserad relativt övrigt hälso- och sjukvård.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har följt utvecklingen inom folktandvården under en lång tid och vidtagit åtgärder för att bättre möjliggöra en stabil tillgång till tandvård för gotlänningarna. Under många år har nämnden sett utmaningar i frågan om kompetensförsörjning i synnerhet för några av våra folktandvårdskliniker utanför Visby men det senaste året har utmaningen också kommit att omfatta enheten i Visby.

I verksamhetsberättelsen för 2024 går att se att vi tappat 3 tandläkare jämfört med 2023. Utöver detta har folktandvården också tyvärr minskat i andra yrkeskategorier inom tandvårdens uppdrag. Sammantaget 13 färre arbetade i folktandvården den sista december 2024 jämfört med 2023.

Angelägenhetsgraden i att åtgärda detta har således inte minskat utan tvärtom blivit än mer viktigt, komplexiteten kvarstår dock. Rekrytering av ny chef för folktandvården Gotland har pågått under de senaste månaderna och är nu avslutad. Min ambition är att i nära samarbete med verksamheten och ledning säkra att vi gör rätt åtgärder för att vända folktandvårdens utveckling och kunna erbjuda en högre kvalitet och tillgänglighet till tandvård för gotlänningarna.

Detta som en övergripande kommentar till området, nedan svar på Saga Carlgrens (V) specifika frågor.

1. Vilka av de beslutade insatserna har genomförts? Har de haft önskad effekt?

Av de beslutade åtgärderna har merparten genomförts eller är under implementering. Några av de områden som beslutats om är mer av karaktären löpande verksamhet varför de är svårare att bedöma. Ett område som behöver fortsatt uppmärksamhet och prioritet är kompetensutveckling. Det har varit svårt av två skäl, uppdraget och ekonomin. Folktandvården har ett lagstadgat uppdrag att sörja för vissa grupperns tandvård och när antalet behandlande minskat har både intäkterna sjunkit men också möjligheten att skapa tidsmässigt utrymme begränsats. Här förs diskussion om på vilket sätt löpande kompetensutveckling kan säkerställas.

Gällande god fysisk och psykosocial arbetsmiljö skiljer sig situationen åt på olika kliniker men externt stöd har etablerats för att stötta verksamheten. Grundläggande för att vända utvecklingen är alltså att rekrytera den personal som krävs för att kunna bedriva en attraktiv verksamhet givet konkurrensen från privata vårdgivare.

2. Om de inte kunnat genomföras, eller inte haft önskad effekt, vad är nämndens analys av orsakerna till det?

Effekter av åtgärderna är svåra att bedöma. Vi har alltså en mycket bekymmersam situation för folktandvården och mer arbete krävs för att vända utvecklingen.

Delar av de beskrivna åtgärderna har som ovan beskrivits inte kunnat genomföras av ekonomiska skäl eller på grund av lagstiftningens krav på ambition. Grundläggande är alltså en mycket utmanande situation med en mycket ojämlig tillgång till personal mellan olika delar av landet samt möjligheten till konkurrens gentemot privatsidan inom tandvården.

Bristssituationen delar Gotland med merparten av övriga gles- och landsbygdsregioner i Sverige och det finns ett starkt behov av att tillsammans mellan stat och region ta ett omtag i hur vi ska klara att kompetensförsörja verksamheter som ligger utanför utbildningsorterna och våra storstäder.

3. Vilka nya initiativ tänker du som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden ta för att lösa situationen?

Det pågår ett arbete i att identifiera och bereda förslag på ytterligare åtgärder. Detta behöver som också beskrivits ovan göras i tät samverkan med medarbetare och ledning. Åtgärderna kommer att presenteras under innevarande år.

4. Är det styrets åsikt att förebyggande tandvård för vuxna inte ska vara en del av Folktandvårdens uppdrag?

Region Gotland har först och främst att följa lagstiftningens ambitioner för folktandvården och dessa insatser är högst prioriterade i den bristssituation vi befinner oss i. När vi förmått att vända trenden och har en mer stabil bemanningssituation kommer det finnas möjlighet att gå utöver det minimikrav som lagstiftningen föreskriver.

Eskelhem 2025-03-18

Filip Reinhag (S)
Ordförande, Hälso- och sjukvårdsnämnden